

**Restaurátorský průzkum a návrh na restaurování
kovových kotevních a spojovacích prvků
a návrh na výrobu kovových luceren
sloup Nejsvětější Trojice, Riegrovo náměstí, Kroměříž**

I. Lokalizace památky:

1. Okres: Kroměříž
2. Obec: Kroměříž
3. Adresa: Riegrovo náměstí
4. Název objektu, jehož součástí je rest. dílo: sloup Nejsvětější Trojice
5. rejstříkové č. památky: 39566 / 7-6009
6. Název restaurované památky: kovové kotevní a spojovací prvky (pásovina k zachycení andílků, skoby a oka pro zavěšení erbů, povrchové svorky u obvodových schodů a na madle balustrády, atd.) a výroba nových kovových luceren

II. Údaje o památce:

1. Název památky: kovové kotevní a spojovací prvky (pásovina k zachycení andílků, skoby a oka pro zavěšení erbů, povrchové svorky u obvodových schodů a na madle balustrády, atd.) a výroba nových kovových luceren
2. Autor:
3. Datace: 1725
4. Materiál, technika: Fe, Cu
5. Rozměry:
6. Předchozí známé rest. zásahy: 1889, 1934, 1957, 1999

III. Údaje o akci:

1. Vlastník: Město Kroměříž
2. Investor: Město Kroměříž
3. Návrh na restaurování vypracován: září 2018

IV. Popis stavu památky:

Sloup stojí na nízké trnoži, obehnané šestibokým balustrovým zábradlím s konkávně projmutými boky. Uprostřed je umístěn trojboký, konkávně projmutý podstavec, na zkosených hranách s volutovými křídly, na kterých stojí sochy svatých – sv. Anny, sv. Rozálie a sv. Eligia. Ve středu projmutých boků podstavce jsou volutové konzoly, nesoucí sochy sv. Šebestiána, sv. Karla Boromejského a sv. Františka Xaverského. Uprostřed podstavce stojí svazek tří rovných sloupů, na dřících jsou tři kartuše s textem (v chronogramu letopočet 1725). U paty sloupového svazku stojí socha sv. Wolfganga. Sloupy jsou zakončeny spojenými kompozitními hlavicemi, na kterých je sousoší Nejsvětější Trojice se soškami andílků a okřídlenými hlavičkami.

Jednotlivé pískovcové části, tvořící trnož sousoší, obvodový schod kolem balustrády, madlo balustrády jsou spojeny kovanými kramlemi. Tři kartuše s texty jsou na dřících sloupu ukotveny pomocí Fe skob a ok.

Na obvodovém schodu kolem balustrového zábradlí je celkem 31 kovaných svorek – kramlí z Cu o délce cca 200 mm. Trnož sloupu – „pentl“ je spojen celkem 9 viditelnými kramlemi. Pískovcové části zábradlí balustrády jsou spojeny přibližně 12 kotevními kramlemi – nejsou viditelné přímo, jsou zatřeny cementovým tmelem, a proto nelze přesně určit použitý materiál na tyto kotvy. Anděl a hlavičky andělů jsou k sloupu přichyceny pomocí Fe kotevních pásů (cca 20x12-14 mm).

Kotvící a spojovací prvky jsou znečištěny a mezi několika vrstvami degradovaných nátěrů je viditelný nárůst korozivních produktů (viz popis na přiložených fotografiích).

Na fotografii pocházející z doby první republiky z fotoarchivu NPÚ ÚOP v Kroměříži (Z0012923) je patrné, že na spodní části svatotrojičního sloupu byly po stranách sochy sv. Šebestiána umístěny 2 kovové šestiboké prosklené lucerny, umístěné na jednoduchých kovových konzolách. Stříšku luceren tvořil cylindr – kužel zakončený koulí na hrotu. Lucerny ovšem chybí už na snímku z doby 2. světové války (Z0012853; NPÚ ÚOP v Kroměříži).

V. Restaurátorský pracovní postup:

Kotevní a spojovací prvky – pracovní postup:

- Bude provedena podrobná fotodokumentace
- Označení jednotlivých prvků.
- Restaurátorské práce na kotevních prvcích budou probíhat na místě, ve spolupráci s restaurátorem kamene, a to s nejvyšší opatrností tak, aby nedošlo k poškození kamenných prvků.

- Provedení revize všech konstrukčních spojů, včetně prohlídky pevnosti samotného Fe i Cu materiálu a jeho ukotvení v kameni.
- **Pracovní postup u Fe materiálu**
- Šetrné očištění od povrchových úprav a korozivních produktů mechanickou cestou, a to kartáčem a škrabkami – skalpelem.
- Po důkladném mechanickém očištění bude kovový povrch ošetřen chemickou cestou za použití tohoto přípravku:
Benzyl-alkohol, kyselina citronová, Ethanol, technický benzin, technický petrolej, solventní nafta a větší příměs Taninu.
- Na místa silně napadena korozi se bude tato směs rovněž aplikovat vícekrát a opakovaně dojde i k mechanickému čištění.
- Povrchová úprava:
- Základní nátěr bude proveden olejovou barvou, a to ve dvou vrstvách.
- Vrchní nátěr bude proveden olejovou barvou ve dvou vrstvách – v odstínu šedočerném sametovém s příměsí jemného zrna grafitu.
- **Pracovní postup u Cu materiálu:**
- U Cu kotev bude rovněž povrch materiálu očištěn mechanicky, a to s opatrností, aby nedošlo k narušení ušlechtilé patiny, která se utvořila na materiálu v průběhu času. Po očištění bude povrch Cu materiálu ošetřen pryskyřičným lakem.

Výroba replik nových luceren:

- Bude zhotoven dílenský výkres šestiboké lucerny v měřítku 1:1 a detaily budou vyvzorkovány včetně vzorku použitého skla.
- Lucerny budou vyrobeny tradičním umělecko-zámečnickým způsobem, za použití totožných Fe materiálů, které budou rovněž předem odsouhlaseny (viz fotoarchiv NPÚ ÚOP v Kroměříži - Z0012923). Bude navržena technologie výroby a způsob uchycení do sloupu. Po odsouhlasení pracovníky NPÚ a investorem budou vyrobeny 2 kusy luceren.
- Povrchová úprava nových luceren: Základní i vrchní nátěry budou provedeny ve dvou slabých vrstvách olejovou barvou. Barevný odstín vrchní barvy bude předem vyvzorkován a odsouhlasen pracovníky NPÚ a investorem.
- Bude proveden restaurátorský průzkum podstavce sloupu za účelem nalezení místa původního ukotvení luceren. Nově vyrobené lucerny budou osazeny na identifikovaná místa.

UMĚLECKOKOVÁŘSKÉ A RESTAURÁTORSKÉ PRÁCE

JIŘÍ BĚHAL

- Veškeré restaurátorské práce budou probíhat ve spolupráci s pracovníky NPÚ, kamenosochařem a investorem.
- Závěrem bude vypracována závěrečná restaurátorská zpráva, včetně podrobné fotodokumentace, s uvedením použitých materiálů a pracovních postupů.

V Olomouci dne 24. 9. 2018

Jiří Běhal

Rest. licence MK. ČR. č. 5.603/95

UMĚLECKOKOVÁŘSKÉ A RESTAURÁTORSKÉ PRÁCE

JIŘÍ BĚHAL

Kotevní systém držící některé andílky a obláčky je v některých případech velice narušen nárůstem už velkých korozivních produktů.

Kotva pod nohou Boha Otce

Detail kotev, které drží obláčky

Detail kotvy nesoucí kartuš.
Tyto Fe. kotvy jsou v dobrém
technickém stavu. Zde dojde
pouze k novým povrchovým
úpravám. (Stav uchycení v
kameni není předmětem
průzkumu).

Kotevní systém kartuší. V zadní části je kámen rozpraskaný.
Předpokládám, že tyto praskliny způsobil nárůst korozivních produktů z
Fe. kotev. Pokud budou kartuše demontovány, tak tyto kované oka
budou nahrazena novými, vyrobenými z anticoro oceli.

UMĚLECKOKOVÁŘSKÉ A RESTAURÁTORSKÉ PRÁCE

JIŘÍ BĚHAL

Čitelné degradace povrchové úpravy v místě styku s kamenem. Na tato místa musí být kladena vyšší pozornost při repasi. Budou-li odstraněny popraskané tmely v okolí kotev, tak bude nezbytně nutné v prvním kroku ošetřit kotvy (odrezit a natřít), a až poté doplnit otvor opětovně tmelem.

Kotevní systém na uchycení andělů a obláček je po konstrukční stránce v dobrém stavu.
Povrchová úprava: celoplošně jsou na většině kotev viditelné jen mírné degradace nátěrů. Nátěry jsou více narušené pouze ve spodní části, kde dochází ke styku s kamenem či v záhybech.

UMĚLECKOKOVÁŘSKÉ A RESTAURÁTORSKÉ PRÁCE

JIŘÍ BĚHAL

Detail bezpečného ukotvení
nosné tyče Ducha svatého.
Kotva je ve spodní třetině
uchycena na dvou místech
do kamene.

Čitelná prorůstající spodní
koroze do povrchu stávajícího
nátěru kotev.

Kotvy pod sochou Boha
Otce

UMĚLECKOKOVÁŘSKÉ A RESTAURÁTORSKÉ PRÁCE

JIŘÍ BĚHAL

Uchycení berly pomocí kovového oka, které prochází pláštěm sochy.

